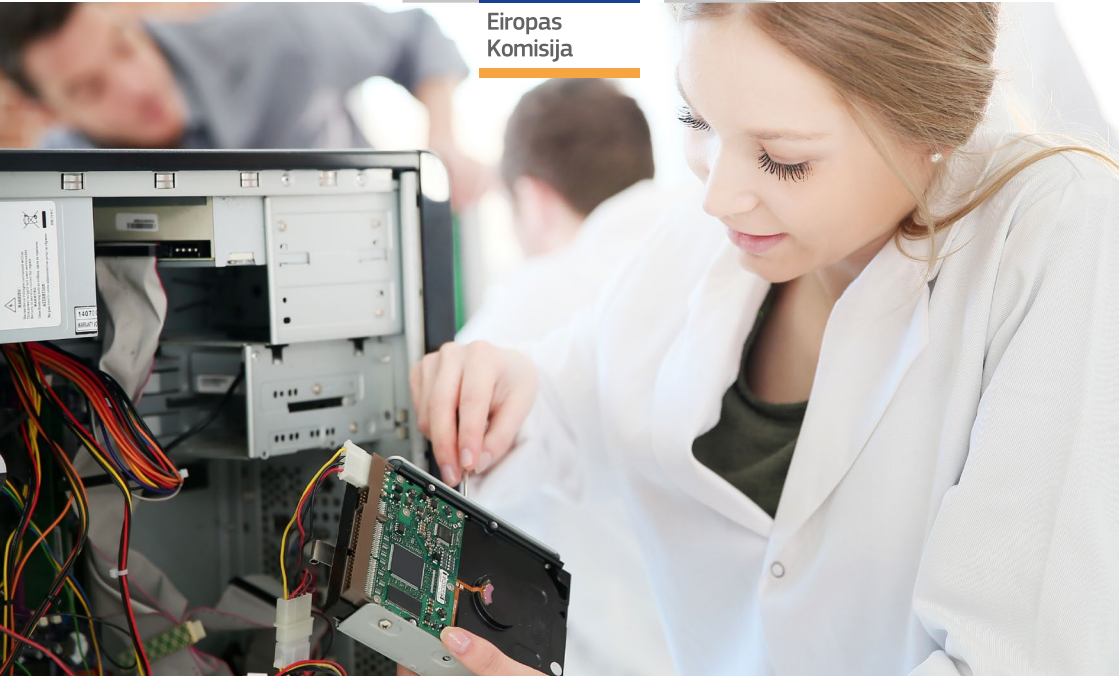

Eiropas
Komisija

Īsa rokasgrāmata par ES darbību **profesionālās izglītības un apmācības (PIA) jomā**

*Profesionālā
izglītība un
apmācība*

Ne Eiropas Komisija, ne personas, kas rīkojas Komisijas vārdā, neatbild par to, kā tiek izmantota šajā publikācijā iekļautā informācija.

Luksemburga: Eiropas Savienības Publikāciju birojs, 2018

© Eiropas Savienība, 2018

Atļauts izmantot citur, norādot avotu.

Eiropas Komisijas dokumentu atkalizmantošanas politika ir noteikta ar Lēmumu 2011/833/ES (OV L 330, 14.12.2011., 39. lpp.).

Lai varētu izmantot vai reproducēt fotoattēlus vai citus materiālus, uz ko ES nav autortiesību, atļauja jāprasa tieši autortiesību īpašniekam.

Visi attēli © *Shutterstock*, ja vien nav norādīts citādi.

PDF	ISBN 978-92-79-81404-4	doi:10.2767/993205	KE-04-18-279-LV-N
PRINT	ISBN 978-92-79-81380-1	doi:10.2767/58974	KE-04-18-279-LV-C

Īsa rokasgrāmata par ES
darbību **profesionālās
izglītības un apmācības
(PIA) jomā**

ES un PIA

Eiropas Komisija sadarbojas ar valstu valdībām, darba devējiem, arodbiedrībām un trešām valstīm, lai:

- uzlabotu PIA apmācību kvalitāti;
- uzlabotu mācīšanu un apmācību šajā nozarē;
- labāk sasaistītu kursus ar darba tirgu.

Šī loma tika nostiprināta 2002. gada Kopenhāgenas deklarācijā, kad ES dalībvalstis vienojās par kopīgām prioritātēm un stratēģijām, lai veicinātu Eiropas mēroga sistēmas prasmju un kvalifikāciju atzīšanai.

Pildot savas saistības, Komisija cenšas radīt iespējas visiem iedzīvotājiem iegūt jaunas prasmes — skolās, koledžās, augstskolās vai mācību centros; mācekļības ietvaros un mācoties darbavietā vai izmantojot neformālo vai ikdienējo mācīšanas darbavietā vai ārpus tās. Tas nozīmē izstrādāt un stiprināt “pilnveides ceļus” saistībā ar PIA. Daži galvenie pilnveides ceļi saistībā ar PIA ir aplūkoti nākamajā lapā.

© Eiropas Komisija

“Laikā, kad 40 % Eiropas darba devēju nevar atrast cilvēkus ar vajadzīgajām prasmēm, lai aizpildītu esošās vakances, profesionālās prasmes ir kļuvušas par vienu no vislabākajiem veidiem, kā veidot savu karjeru. PIA būtu jākļūst par pirmo izvēli jauniešiem un jāļauj pieaugušajiem nepārtraukti paaugstināt kvalifikāciju un iegūt jaunas prasmes atbilstīgi darba tirgus vajadzībām.”

Marianna Teisena (Marianne Thyssen)

Nodarbinātības, sociālo lietu, prasmju un darbaspēka mobilitātes komisāre

Pilnveides ceļi, izmantojot PIA

Sākotnējā PIA

Parasti notiek skolā pirms darba dzīves sākšanas

Tālākā PIA

PIA pēc sākotnējās izglītības un apmācības beigšanas vai pēc darba sākšanas

Māceklība

Formālas, uz mācekļa un darba devēja (un, visbeidzot, PIA iestādes) vienošanās balstītas PIA shēmas, kas apvieno mācības vispārējās vai profesionālās izglītības iestādēs ar mācīšanos uzņēmumā — māceklim saņemot samaksu vai kompensāciju — ar mērķi iegūt valsts atzītu kvalifikāciju

Neformālā vai ikdienējā profesionālā apmācība

Aptver veselu virkni neformālās un ikdienējās mācīšanās pasākumu — kas ir gan vairāk vispārīgi, gan uz profesionālo apmācību vērsti

ES prioritātes PIA jomā līdz 2020. gadam

Rīgas secinājumos (2015. gada jūnijā) ES, kandidātvalstis, EEZ valstis, ES sociālie partneri, Komisija un Eiropas PIA jomas pārstāvji vienojās par rezultātiem, kas sasniedzami laikposmā no 2015. gada līdz 2020. gadam:

- veicināt **mācīšanos darbavietā** visos tās veidos, īpašu uzmanību pievēršot mācekļībai, iesaistot sociālos partnerus, uzņēmumus, palātas un PIA nodrošinātājus, kā arī stimulējot inovācijas un uzņēmējdarbību;
- tālāk attīstīt **kvalitātes nodrošināšanas mehānismus PIA** saskaņā ar Eiropas kvalitātes nodrošināšanas pamatprincipu ietvarstruktūras (*EQAVET*) ieteikumu un kvalitātes nodrošināšanas sistēmas ietvaros izveidot nepārtrauktus informācijas un atgriezeniskās saites tīklus sākotnējās un tālākās PIA sistēmās, balstoties uz mācību rezultātiem;
- uzlabot **piekļuvi PIA un kvalifikāciju iegūšanai visiem iedzīvotājiem**, izstrādājot elastīgākas un caurlaidīgākas sistēmas, īpaši, piedāvājot efektīvus un saskaņotus profesionālās orientācijas pakalpojumus un padarot pieejamu neformālās un ikdienējās mācīšanās validēšanu;
- papildus **stiprināt galvenās kompetences** PIA mācību programmās un nodrošināt vairāk efektīvu iespēju iegūt vai tālāk attīstīt šīs prasmes sākotnējā vai tālākajā PIA;
- ieviest sistemātiskas pieejas un iespējas **sākotnējam un tālākai profesionālajam attīstībai PIA skolotājiem, mācību spēkiem un mentoriem gan skolās, gan darbavietās.**

Jaunā Prasmju programma Eiropai

Jaunajā Prasmju programmā Eiropai (2016. g.) galvenā uzmanība ir pievērsta desmit galvenajām darbībām trijās prioritārajās jomās.

1. Uzlabot prasmju kvalitāti un atbilstību visā Eiropā:

- prasmju pilnveides ceļš;
- galveno kompetenču ietvarstruktūra;
- PIA kā pirmā izvēle;
- digitālās prasmes un darbvietu koalīcija.

2. Padarīt prasmes un kvalifikācijas redzamākas un salīdzināmākas:

- Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūras pārskatīšana (EKI);
- ES prasmju apraksta rīks trešo valstu valstspiederīgajiem.

3. Uzlabot prasmju nepieciešamības izpēti un informāciju, lai nodrošinātu labākas karjeras iespējas:

- *Europass* pārskatīšana;
- intelektuālā darbaspēka emigrācijas analīze;
- Plāns nozaru sadarbībai prasmju jomā;
- absolventu gaitu apzināšanas iniciatīva.

Aktuālās ar prasmēm saistītās problēmas un to risinājumi

Prasmju neatbilstība

40 %

Eiropas darba devēju nevar atrast cilvēkus ar vajadzīgajām prasmēm vakanču aizpildīšanai

Eiropas augsti kvalificētais darbspēks nodrošina pamatu mūsu sociālajam modelim un ekonomikas izaugsmei. Lai saglabātu un uzlabotu Eiropas prasmju pamatu, politikas veidotāji un darba devēji pastāvīgi cenšas novērst prasmju trūkumu un neatbilstību, kas vērojama, kad ir pārāk daudz (vai pārāk maz) cilvēku ar profesionālās darbības veikšanai vajadzīgajām prasmēm. Galvenā ES reakcija ir tiešsaistes **prasmju panorāmas** platforma, kas pārveido datus lietderīgā, precīzā un laikus sniegtā informācijā, palīdzot politikas veidotājiem pieņemt ar informāciju pamatotus lēmumus attiecībā uz prasmēm. 2016. gadā Komisija arī sāka pildīt **Plānu nozaru sadarbībai prasmju jomā**, kura ietvaros nozares ieinteresētajām personām tiek sniegti ar pierādījumiem pamatoti ieteikumi, kas tām nepieciešami, lai novērstu prasmju trūkumus.

Pamatprasmes

25 %

pieaugušo Eiropā ir nepietiekamas lasīšanas un rakstīšanas, rēķināšanas vai digitālās pamatprasmes

Cilvēkiem ir nepieciešamas rēķināšanas, lasīšanas un digitālās pamatprasmes, lai atrastu, saglabātu vai iegūtu labāku darbu un nostiprinātu savu lomu sabiedrībā. 2016. gadā Eiropadome pieņēma Prasmju pilnveides ceļa iniciatīvu, lai sniegtu tiem iedzīvotājiem, kam ir nepietiekamas pamatprasmes, iespēju šīs prasmes nostiprināt un gūt tam oficiālu apstiprinājumu. Dalībvalstis piedāvās **Prasmju pilnveides ceļu**, tostarp prasmju novērtēšanu, individuāli piemērotas apmācības un prasmju atzīšanu, vietējā mērogā sniedzot palīdzības, profesionālās orientācijas un atbalsta pakalpojumus.

Māceklība un mācīšanās iespējas darbavietā

860 000

māceklības iespēju ir piedāvājušas ieinteresētās personas no Eiropas Māceklības alianses kopš šī kustība aizsākās 2013. gadā

Māceklība un mācīšanās darbavietā ir viens no virzītājspēkiem darbvietu attīstībai un izaugsmei, taču pārāk maz cilvēku izmanto šīs iespējas. Tāpēc **Eiropas Māceklības alianses mērķis ir uzlabot māceklības iespēju pieejamību, kvalitāti un tēlu, kā arī mācekļu mobilitātes iespējas.** Komisija arī uzlabo māceklības un mācīšanās darbavietā pievilcību, organizējot informatīvas kampaņas, piemēram, **Eiropas Arodprasmju nedēļu.** Turklāt Komisija ievieš jaunus veidus, kā mācīties ārzemēs, izmantojot ilgtermiņa mobilitātes iespēju **Erasmus Pro** (Erasmus+ programmas ietvaros). Visbeidzot, ar **Garantijas jauniešiem** starpniecību dalībvalstis cenšas palielināt māceklības piedāvājumu skaitu.

Konkrētam darbam vajadzīgās prasmes

46 %

uzņēmumu norāda, ka profesionālās prasmes ir vissvarīgākās tālākai attīstībai

Lai nodrošinātu uzņēmējdarbības nepārtrauktību un izaugsmi, uzņēmumiem ir vajadzīgas dažādas prasmes. Uzņēmumi norāda, ka to uzņēmējdarbības tālākai attīstībai trīs vissvarīgākās prasmes ir profesionālās (tehniskās, praktiskās vai konkrētam darbam vajadzīgās) prasmes, klientu apkalpošanas prasmes un prasmes strādāt komandā.

PIA ir gudra izvēle iedzīvotājiem

PIA absolventi atrod darbu ātrāk nekā vispārējās (augstākā līmeņa vidējās un neterciārās pēcvidusskolas) izglītības iestāžu beidzēji. Viņi arī pelna vairāk nekā cilvēki ar vispārējām kvalifikācijām. Tāpēc, ja jūs līdzīgi kā daudzi cilvēki uzskatāt PIA par pārējo mācīšanās veidu “nabaga radnieku”, ir laiks labi padomāt.

Kāpēc tā ir pievilcīga tiem, kas mācās?

Iegūt profesionālu kvalifikāciju ir viens no vislabākajiem veidiem, kā ātri virzīties pa karjeras kāpnēm. Lielākā daļa profesionālās izglītības audzēkņu ne tikai atrod darbu drīz pēc absolvēšanas, bet tas, ko viņi mācās, arī būtiski pozitīvi ietekmē to, cik daudz viņi pelna. Turklāt nemitīgais inovāciju ieviešanas temps nozīmē, ka uzlabot prasmes visas dzīves garumā ir ļoti būtiski, jo dažās profesijās noteicošā ir darbību automatizācija, kamēr citas piedzīvo pārmaiņas līdz ar tehnoloģiju attīstību.

Kāpēc tagad ir īstais laiks mācīties?

Tie, kuri izmanto PIA sniegtās priekšrocības, ir arī apmierinātāki ar savu karjeru, esot priekšgalā konkurentiem tehnoloģiju maiņas situācijā. Viņiem ir arī vieglāk izmantot arvien lielāku skaitu aizraujošu jaunas karjeras iespēju, kas tiek piedāvātas augsti kvalificētiem darba ņēmējiem.

Ko ES dara PIA un mūžizglītības uzlabošanas jomā?

No ES programmām un iniciatīvām atbalstu guvuši simtiem tūkstoši Eiropas iedzīvotāju, kas *Erasmus+* apmācību programmu, Eiropas Sociālā fonda projektu un Garantijas jauniešiem atbalstītas māceklības ietvaros ir ieguvuši augsti kvalificētu PIA.

60 %

PIA absolventu atrod savu pirmo ilgtermiņa darbu mēneša laikā pēc mācību beigām (sešu mēnešu laikā šis skaitlis pieaug līdz 80 %)

85 %

profesionālās izglītības un apmācības sistēmas audzēkņu ir ļoti apmierināti ar iegūtajām prasmēm

Sagaidāms, ka augsti kvalificētu cilvēku īpatsvars palielināsies par

21 %

2015.–2025. gada laikposmā, bet zemu kvalificētiem darba ņēmējiem darba iespējas samazināsies par 17 %.

Vairāk nekā

120 000

profesionālās apmācības audzēkņu un mācekļu un apmēram 20 000 darbinieku katru gadu izmanto Eiropas mobilitātes iespējas

Eiropas Sociālais fonds iegulda

€6,7 mljrd.

PIA un vēl € 7,2 mljrd. — mūžizglītībā (2014.–2020.)

Viena no Eiropas Komisijas galvenajām prioritātēm 2015.–2020. gada laikposmā ir veicināt un attīstīt PIA visā Eiropā. Šajā brošūrā sniegts plašs pārskats par Eiropas pašreizējo situāciju PIA jomā un to, ko ES dara, lai šo jomu stiprinātu. Tajā uzsvērts, cik svarīga ir PIA, tās radītie ieguvumi gan atsevišķiem cilvēkiem, gan uzņēmumiem un aplūkoti līdz šim gūtie ES programmu un iniciatīvu sasniegumi šajā jomā.

Mūsu publikācijas varat bez maksas lejupielādēt vai abonēt tīmekļa vietnē <http://ec.europa.eu/social/publications>

Ja vēlaties regulāri saņemt jaunāko informāciju par Nodarbinātības, sociālo lietu un iekļautības ģenerāldirektorāta darbu, reģistrējieties vietnē <http://ec.europa.eu/social/e-newsletter>, lai saņemtu “Sociālās Eiropas” bezmaksas informatīvo e-biļetenu.

www.facebook.com/socialeurope

https://twitter.com/EU_Social

#EUVocationalSkills

#DiscoverYourTalent

